

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap augustus 3^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

J a n k a.

Irta Nagy Ignácz.

A' lemenő napnak sugarai tűz-özönbe boriták a' láthatárt, 's büszkén ragyogtak Krasznahorka moh-lepte romjai az igéző estfényben. Semmi se háborítá a' kellemetes est innepélyes csendjét; csak néha hangzott a' lakjokba térő munkásoknak egyszerű éneke a' távulas uton, 's akkor mindig egy vidám, hajlékony szózat ismétlé a' vég-hangokat. Egy ifiúnak szava volt az, ki Krasznahorka és Bisztró közt egy meredek szikláról öröm-ittas szemekkel nézett a' regényes völgyben csevegő hegyi ér világos tükrébe, 's elragadtatva a' gyönyörű látvány báj-erejétől elveté rajz-ónját. „Nem — úgy mond — nem varázsolhatom holt papirosra ezen számtalan szépségeket; a' szent természet nem hagyja csuda műveit egy gyenge halandó kezei által kontárolni.“

Több hónapok óta utazott már Szendei Gyula felső magyar ország regényes vidékein, mint szenvedélyes kedvelője a' tájfestésnek. Rozsnyóra érkezvén lovait 's podgyászát inasa őrizete alatt ott hagyá; maga pedig a' közel Bisztróba vonult, hol egy tisztas özvegynél szállást fogadván egyedül festészi szenvedélyének élt 's minden reggel szorgalmasan ment rajz-szereivel a' helység határán túl emelkedő, lombos fákkal övedzett szikla-omra, és elmerülve a' hajdan báj-körének emlékezetébe, kéjben uszó szívvel varázslá rajztáblájára Krasznahorkának, a' hatalmas Bebek hősek fészkeknak, meredek kor-emésztette romjait.

Hogy a' tűzkeblű ifiúnak festészi ügyessége súly-egyenben állott-e határtalan szeretetével, mellyel ezen égi művészet iránt viseltetett, állítani nem merjük; de hogy éldelete (Genuss) hasonlított a' festéséhez, midőn az va-

lamelly remek művét elkészítvén a' meglegedés édes mosolyjával legelteti rajta szemeit, az bizonyos. — Elméje 's ügyessége szüleményén egyenlőn örvend a' közönséges ember a' lángésszel.

Éppen nem lehet tehát csudálni, ha Szendey Gyula azon gyönyörteljes estvén — mellyről már szóllottunk — el levén ragadtatva a' regényes táj igéző szépségétől, nem vette észre, hogy csekély távolságban két ifiú leányka megállapodván figyelemmel nézett feléje. Midőn azonban az egyik közelebb akarván lépni véletlenül zörejt okozott, Gyula vissza fordítá fejét, 's olly égi szépségű alkat ötlött szemébe, hogy zavarodásában rajz-ónját elejté. Egy álmélkodó hang, melly vissza tartozhatlan röppent-ki ajkain, elrezzenté a' félénk leánykát, ki néhány lépést hátrálván szelid angyali hangon rebege: „már késő az idő, kedves ur, nem jó ilyenkor Krasznahorka körül tartozkodni.“ Ezen szavak után még egy esdeklő pillantást vetvén búsan mosolygó kék szemeivel a' bámuló Gyulára, megragadá kísérőnéje karját, 's gyorsan ellebegett vele. Szendey Gyula tüstént követte lépteit, midőn az — kit elérni ohajtott, ha bár világ végéig menne is — megfordulván felemelé gömbölyű karjait, mintha kérni akarná, hogy szünjön-meg követésétől. Elérté Gyula ezen mozdulatnak jelentését, látván egy férjfiút sebes léptekkel közelíteni a' két leányhoz 's azokkal eltávozni. Nem tudván mi igaza lehet annak hozzájok, a' néma kérést teljesíté, 's egyedül szemeivel kísérvén őket csak akkor hagyá-el álláspontját, midőn mindhárman eltűntek a' már homályos völgy fenékszinén.

Rozsnyó táján tartozkodása óta már többszer találkozott Gyula vándorlásai közben szép leányokkal, 's mindig nyugodtan vert szive; — mit azonban csudálni nem lehet, ha meggondoljuk, hogy már huszonötödik évét meghaladta, 's első pásztori szerelmén alkalmasint rég túl esett: — de most kimondhatlan varázs-erővel hatott a' szép távozó leánykának kék szeme láng érzelmű szívébe. Hijába közelített ismét rajztáblájához; — kezei reszkedtek, szemei pedig Krasznahorka mohos romjai helyett csak a' szép leányka csuda szépségű alakját láták. Kéjelgő álmodozásokba merülve nézett azon helyre, hol amaz állott, 's csak akkor vonult lassú lépésekkel vissza Bisztró felé, midőn már teljes fényében ragyogott a' hold a' buja lombozatú fák felett.

Ezen napig a' menydörgés se háborítá ifjú művésznöket rajzolásában; de most... egy fa-levél zörrenése 's párját kereső madárka szárnyának suhogása is felriasztá munkájától, és szemei mindenfelé kémlelődtek a' szép ismeretlen szüz után. Szörnyen megbánta már, hogy intésére hajolván azt lakjába nem követte. Két unalmas napig küzdött hajlékony szívében a' remény 's kételkedés, a' nélkül hogy az ohajtottat elfelejthette, vagy az megjelent volna. Megunván végre a' sok hasztalan várakozást, mintegy kétségbe esve erősen feltevé magában Gyula, hogy az egész történetre többé nem is gondol, megkezdett táj-rajzát elvégezni, 's azután visszatér szeretett édes anyja keblére, Pestre. „Ugyan kinevetnének Pesten — kaczaga könnybe lábbadt szemekkel — ha megtudnák, hogy egy bisztrói együgyű pór leányért sovárgó holdvilág-hössé lettem. Két nap alatt elvégzem munkámat, 's azután Isten veled Bisztró, Krasznahorka, szép leány!“

Más nap tehát újabb kedvvel fogott rajzolásához, 's derült szeszéllyel folytatá azt estig. Eppen a' lemenő napnak vég sugarait sietett használni, vázlatának (Skizze) elkészítésére; midőn egy felejthetlen szózat hata füleihez: „már késő az idő, kedves ur, nem jó ilyenkor Krasznahorka körül tartozkodni.“ A' véletlen viszontlátásnak édes örömétől elragadtatva sietett Gyula a' két leány felé, 's egyikét, de fájdalom! nem azt, kit ohajtott — kezénél tartoztatván szólla: „ha nekem veszedelmes az itt tartozkodás, ugy nektek, gyenge leánykák, bizonyosan ezerszerre veszedelmesb az.“

„Ó! mi nem félünk — felele nevetve a' barna leányka — mert mi két ugrással otthon vagyunk.“

„Igen, ha eleresztlek.“

„Hiszen csak nem fogja az ur örökké tartani karomat?“

„Örökké nem, az igaz; de addig semmi esetre sem eresztlek, míg meg nem ígéritek, hogy legalább egy óranegyedig velem csevegni akartok.“

„Egy óra-negyedig? Janka! — kérdé a' kis barna szöke barátnéját — mit gondolsz, maradjunk-e?“

Az, kihez ezen szók intézve valának, 's kit Gyula szemei bámulni nem győztek, egy búskomoly mosolygással felelt, 's a' kis barna ezt meggyezésre magyarázván

a

azonnal folytatá beszédjét: „mivel tehát maradunk, reménylem, hogy megengedi az ur nézni rajzolását.“

„Igen örömet, mihelyt megmondjátok lakástokat“ felele Gyula.

„Valóban szörnyű ember az ur — pattoga a' csintalan barna — semmit sem akar ingyen tenni.“

„Mond-meg lakásunkat az urnak Terka — szólla most Janka élénken — ha megigéri, hogy naplemente után többé Bisztróból ki nem lép.“

„Bisztróból? — kérdé édes meglepetéssel Gyula — tehát tudod szép Janka, hogy ott lakom?“

„Igen“ — felele ez elpirulva — az öreg Dombon Pannánál, a' templom mellett. Én az urat többszer láttam az ablaknál rajzolni, midőn keresztatyámat, a' jó öreg papot mentem látogatni.“

„S ti hol laktok, kedves szépeim?“

„Terka — felele Janka — Rozsnyóról való atyámfija, látogatásomra jött, 's már vasárnap ismét vissza fog menni; én pedig itt lakom az erdőben. Atyám erdősz volt, 's halála után mostohámnak — mert anyám születésekor meghalt — a' kegyes uraság megengedé a' szabad lakást élete fogytáig.“

„Ezentul tehát mindennap láthatlak kedves Jankám, ugy-e?“

„Ó! — szólla ez, kezét szeliden vissza huzva — cselekedetim nem tőlem fügnek, mostohám vezérli azokat.“

„Nézd csak nézd Janka — kiálta most Terka — milly hasonló ez a' rajzolás Krasznahorka falaihoz.“

„Ó! az Istenre kérem, kedves ur! ne menjen oda, 's ide se jöjjön többé rajzolni, felette veszedelmes hely ez“ — esdekle Janka.

„Azt érzem“ — viszonzá Gyula nyájasan szoritván-meg kezét.

„Az ur talán nem érti, hogy Janka rablókról beszél“ — közbe vágá Terka.

„Ó! a' mi azt illeti, tőlek nem rettegek; — mondá nevetve Gyula — egy pár jó pisztoly van zsebemben.“

„De hátha tizen, huszan, vagy harminczan rohannak az urra — kiálta Janka halaványodó ajkkal — ki fog akkor győzni? Csak most nem régiben történt egy borzasztó gyilkosság nem messze innen az ugy nevezett fekete csárdában.

Az itt lappangó rablók vezére t. i. másod magával több jól felfegyverkezett urakat megfosztván minderöktől, behívta őket a' csárdába egy pohár borra. A' korcsmáros, egykor katona, egy izmos erejű 's eltökélt bátorságú férjfiú, kívánván e' kedvező alkalmat használni, 's bizván abban is, hogy tizennegyed magával van a' szobában, a' rabló pedig csak egyedül, mivel czinkosát vigyázaton hagyta kinn, az ajtót alattomban becsukta, 's megragadván azután a' rablót, azt úgy sujtá a' földhez, hogy kései 's minden egyéb fegyverei szét szóródtanak. A' kalóz látván, hogy magán nem segíthet, kicsukott büntársát kiáltozá; de ez be nem jöhetvén, az ajtón lódözött keresztül, mi által annyira elrémité a' ben levő tizennégy férjfit, hogy ki kemenczébe, ki más buvó helyre rejtekezék a' derék korcsmárost egyedül hagyva. Azonban a' kizárt haramia-társ mind egyre zörgetett, káromkodott, míg végre egy üveges tót az ajtót megnyitá; erre rohanva dült-be a' czinkos kalóz, 's az ajtónyitónak köszönetül jobb karját levágván, a' korcsmárosra rohant, 's azt agyon sujtá; azután a' többi urakat mind megvérzették, a' korcsmáros holt testét pedig darabokra konczolták.“ *(Folytatás következik.)*

ORSZÁGISMERTETÉS.

Magyar Cséke, Bihar vármegyében.

Szegedről június 18-kán. — A' mintutóbbi levelemben értesítettelek, kedves barátom! a' Felix-Bányai fürdőből Magyar Csékének, tek. Korda János táblabíró ur szép birtokának, vettük utunkat. — Mindig a' nagy szorgalommal készített belényesi ország-uton haladva jobbról kellemetes, és mint értettem költséges, irtásokkal kitisztított, jó szénát termő rétek, túl ezeken a' távulra nyuló hegyen végig viruló erdők, balról szinte a' magos hegyek sűrűkkel töltve láttattak; innen pedig balra feltérve csekélyebb utakon majd minden száz lépésnyire újabb és újabb kellemes vidékek, 's romantos helyek tűntek szemink eléjébe. A' szép báj-környék Zólyomba ragadta hozzád gondolatomat; mert itt ujlag feléledtek emlékezetemben azon gyönyörű helyek, melyek szent Keresztről a' szlihácsi fürdőkbe, és onnét Besztercze-Bányába tett utamban olly annyira elfogták elmémet, hogy mindegyiket a' lefestésre találtam érdemesnek. — Mintegy harmad fél

órai kocsikázás után előbb *antrodoccoi* herczeg báró *Frimont* lovas generalis örököseinek szépen rendesített két falujin általkelvén estve volt éppen, midőn Magyar-Csékére értünk. — Egy heti itt mulatásom alatt e' tájékat nem csak befutkározva hanem figyelemmel meg is tekintve barátom! azt mondhatom, hogy ezen hely egy azok közül, mellyek valaha nékem megtetszettek. — Előbb ez, mint mondatik, igen nagy kiterjedésű mező város volt; de a' Törökök dúló keze ide is eljutott, 's nem csak felprédálta, hanem el is pusztította egészen. — Azoknak a' hazai erő által történt kiűzetésök után ismét a' koronára esett vissza 's kamarai igazgatóság alatt állott. Itt helyben lakott a' környéknek ispánja, és erdő-mestere, de más formát nyert ez azon időtől fogva, mióta ő felségének legkegyelmesebb határozatánál fogva fentebb érintett tek. *Korda János* urnak ajándékozott. — Mint egy bölcsőben két oldalról bükk, és cser, úgy más fa-nemekkel fedett hegyektől körül vétetve egy szép és igen kellemetes völgyben fekszik Magyar-Cséke; lakosai *Magyarok*, *Tótok*, és *Oláhok*, kik 20 egész urbéri telkeket birnak. A' nem rég bevégzett rendesítéssel mint a' házak szebb rendbe vétettek, úgy a' földek is fordulatokra felosztva, kivált a' költséges irtások után, igen jó rendbe hozattak, és elrendeltettek. — Temploma kettő vagyon, egyik a' *romai catholicusoké* (ennek patronatusi igaza a' földes uraságnál), a' másik nem egyesült *Oláhoké*. Amaz téglából, emez pedig, mint a' lakosok házai is, csak fa-gerendákból, és hasábokból van építve. — A' lakosok viselete igen tiszta ugyan, de még is minden fényűzés, vagy korszellelmez alkalmaztatás nélkül. — Különben igen tisztelkedők, alázatosak, és a' süvegeléshez nagyon szokottak; bár hova mennek is, kezökben viszik baltájokat, mellyel az erdőkben igen sok kárt szoktak okozni: mert a' legszebb fákat megcsonkitják, vagy levágják, és minden használás nélkül a' legderekabbakat így hagyják az erdőkben veszni. — Eledelek leginkább *maláj*, tengeri lisztből készített nagyobb pogácsa, vagy *mamaliga*. Ez két féle; vagy megfőzött tengeri lisztből készített kása, mellyet ők hideg tejjel felelesztve szoknak enni: vagy pedig hasonló kása-főzeték, melly kivált érett turóval készítve nem rossz eledel. — Két ökrű fakó szekereken járnak; de nem mennek közelebb távulságra is, hogy

azokra vékonyabb fa-ágakat, mogyoró vagy más fiatal fákat ne vagdossanak. — A' helységben vagyon a' plebánián és járásbeli al-szolga-birónak lakásán kívül, melly a' mivelt keblű, 's barátság-szerető Bartsay Károly urnak debreczeni tanácsnokká történt választásával most Tokody István esküdt urnak lakásává téteték, kerületi jegyzőnek, sebesznek, 's bábának itt csinos lakása, ugy a' földes uraságnak háza, egy igen nagy pálinka-bázzal együtt, mellyet a' mostani birtokos ur készítettett, hogy az igen sok szilvából bejönni szokott dézsmából pálinkát égettessen. A' határnak termése közönséges; szénája azonban igen sok és igen jó terem, azon okon is, mivel a' hó-olvadáskor kiönteni szokott patakocska, mellyen a' földes uraságnak két kövű malma áll, olyankor azt megfutni szokta. — Balra a' hegy-tetőn 1200 négyszegű holdból álló erdő vagyon, mellyben különféle fa-nemek termenek. — Ott áll szinte az uri, mintegy 50 holdnyi, szőlő is. — Jobbra hasonlólag erdő fedezi a' hegytetőt; benne őzek tanyáznak. Mintegy 500 holdból áll az uri föld; — ez részint robotok részint pedig uri erő által miveltetik. — Sok földi eper, mellyet itt számócának neveznek, terem a' hegyeken. — Különösen két igen kellemes italt szolgáltató forrásai vannak, melyek közül az egyiknek igen romantos helyzete vagyon. — A' határon által futó patakban vad réczék, halak, és különös izű rákok taláztatnak. — Elég ennyi barátom! Magyar Csékéről; jövő alkalommal egy két szót fogok írni a' Püspök-Bányai fordókról. — Addig is élj szerencsésen; szívből ohajtja változhatlan barátod.

Miskolczy István.

J E L E S M O N D A S.

T a n á c s.

Böleselkedni tanulj, ha kívánsz jól élni magadnak;

Másoknak ha kívánsz élni: csalódní tanulj.

Vitkovits, közli S. Karolina.

Telhetetlen. Ha a' gonoszoknak segedelmet adtok, mindenkor megbánjátok: ha nekik kölcsönöztek, 's tőlek azt ismét vissza kívánjátok, azonnal per-patvarra kerül a' dolog. Csak egy ujat mutassatok nekik, észre se veszitek, midőn az egész kezét magoknak tulajdonítják.

Lafontaine.

A' szerelem természet lélekzete: elvész a' világ, ha a' szerelem elvál tőle. — Ő ékesíti még a' sirkövet is, a' sir keblébe is lebocsátja tiszta világát. — A' tisztelet egybe köti a' tiszta lelkeket. A' szerelem ad szint ezen öszveköttetésnek. Elhalaványulhat a' szín, a' nélkül hogy a' kötés elszáradjon. De jaj nekünk, ha szét-szakad.

Közli M. Mihály.

K Ü L Ö N F É L E.

Szeszesitalokkal vissza élés. Buckingham junius 4-kén az alsó házban tartott beszéde szerint a' h a m w e l l-i bolondok házában száz tébolyodott közül 75 veszté-el esztét a' szeszes italokkal rendetlen élésből. A' szónok még hozzá tevét, hogy ő azon végből, hogy magát bizonyossá tenné, mennyire terjed a' kicsapongás, egykor egy egész napot töltött Londonnak egyik legnagyobb korcsmájában, 's ezen idő alatt 2,800 férjfiút, 1,855 asszonyt, és 289 gyermeket számlált-meg, kik a' korcsmát meglátogatók. Vásárnapokon, mint maga meggyőződött, ezen szám kettőzve vala. A' tulajdonos ezen korcsmában maga bizonyítá, hogy hetenként mintegy 269,450 férjfiút, 108,590 asszonyt és 142,450 gyermeket lát-el borral. — De nem csak angoly országban, hanem Irlandban és Skótziaiban is felette el kezd terjedni ezen káros kicsapongás, 's a' szónok Irlandban egy városkára hivatkozott, mely 800 házból áll, 's 125 korcsmája van.

Latour d'Auvergne (Theophile-Malo Corret de la Tour d'Auvergne) ama híres francia bajnok (szül. 1745. Carhaix-ben, Finisterre megyében), ki már 15-ik esztendő korában a' hadsereg-nél szolgált, nagy bátorsággal és különös szerencsével harczolt, soha se sebesült-meg, generál lenni soha se akart, de kapitányságot a' granátos előseregnél, mely pokol csapatjának nevezeték, és Latour vezérlete alatt mindig győzött, elvállalt, 1800-ki április-ben Napoleon (akkoriban első consul) által a' francia hadsereg első granátosának nevezeték-ki. Nem sokára jun. 27-én a' Neuburg melletti ütközetben az ősz bajnok szívét egy uhlán ellen-vitéz keresztül furá dsidájával, 's Latour teste a' csata-mezőn eltemet-teték; sirkövéen e' felírás olvasható: „à la mémoire de La Tour d'Auvergne, premier grenadier de France, tué le 27. Juin 1800.“ Neve örök tisztelet jeléül azon csapat lajstromából, mellynél szolgált nem törülteték-ki, hanem halála után 1814-ig mindennap, midőn a' csapat legényeinek nevei felolvastattak, Latour neve mindenkor legelől olvastatott, 's ekkor a' csapat legőregebb granátosa így felelt: „ő meghalt a' becsület mezején.“ Ezen tisztelt vitéznek szive, holta után, pompás brónsz-skatulyába, melyet azon granátos osztály, hol Latour szolgált, csináltatott, téteték, és azt Latour d'Auvergne-Lauraguais familia magának tulajdonítá, minthogy a' megholttal legközelebbi atyafiságban mondá magát lenni. Ezen nemzetség ellen azonban már jó ideje perlekedett Kersausi familia azon szív birtokáért, 's legközelebbi jul. 12-én Parisban a' kir. törvényszék Kersausi nemzetség közelebbi igazait elismerte, mivel a' másik nemzetség éppen semmi atyafiságban nem találtatott ama régi Latour d'Auvergne familiával, 's ennél fogva emez a' nagyra becsült szívnék Kersausi familia birtokába adatására ítéltetett.

Tagrejtvény.

- 1) Négy szó, 's város egész; első fő díszé vitéznek;
Erzed másodikát; örvendesz harmadikának;
Vég kettőmbé' találsz gyakran nyugodalmat utadban.
Gr. Pál V á c z o n.
- 2) Már düledék, hajdan nemeseznek lakja, tekercsbe
Lauruszt Hunnia egy lantosa róla szedett,
Egy tagját puskán láthat'd, a' másodikában
Dúló harcok közt néha szigetre találsz.
U g y a n a z.

Előbbi rejtvény: 1) Betű. — 2) Párt.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.